

Samlenotat

Samlenotat til Folketingets Europaudvalg

Rådsmøde (forskning) 29. september 2020

1. Horisont Europa forordningen og særprogrammet (udestående) *- delvis generel indstilling*

14. september 2020

**Uddannelses- og
Forskningsministeriet**

Jura og Internationale forhold

Børsgade 4
Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700

www.ufm.dk

CVR-nr. 1680 5408

Sagsbehandler
Inger Schow
Tel. 72 31 82 97
insec@ufm.dk

Ref.-nr.
171361

1. Horisont Europa forordningen og særprogrammet (udestående)

KOM (2018) 0435, KOM (2018) 0436

Nyt notat.

1. Resumé

Det tyske formandskab forventes at sætte Horisont Europa forordningen og særprogrammet på dagsordenen til delvis generel indstilling. Formandskabet har oplyst, at selv om punkterne optræder som to adskilte punkter på dagsordenen, vil punkterne blive behandlet samlet.

Størstedelen af forordningen og særprogrammet er godkendt i Rådet, og der er indgået en politisk aftale med Europa-Parlamentet (marts 2019). Der er dog en række udestående i både forordning og særprogram, der har afventet en aftale om den flerårige finansielle ramme. Det drejer sig særligt om budgetfordeling, internationalt samarbejde og synergi mellem relevante programmer.

Regeringen støtter en delvis generel indstilling på forordning og særprogram for Horisont Europa.

Sagen forelægges udvalget til orientering. Der er taget forhandlingsoplæg på det samlede Horisont Europa forslag den 23. november 2018.

2. Baggrund

I marts 2019 indgik Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet en delvis politisk aftale om det kommende rammeprogram for forskning og innovation, Horisont Europa. Enkelte dele af Horisont Europa forslaget var ikke omfattet af aftalen pga. sammenhæng til MFF-aftalen, herunder budget, internationalt samarbejde og synergi til andre programmer.

Horisont Europa består af en hovedforordning KOM (2018) 435 inkl. en række annekser og en afgørelse om særprogrammet KOM (2018) 436. Formålet med Horisont Europa er at støtte hele værdikæden for forskning og innovation – fra forskningsmæssigt gennembrud til indførelse af produkt på markedet – på en integreret måde og rettet mod civile anvendelsesformål. Samtidig sigter forslaget mod at styrke EU's konkurrenceevne.

3. Formål og indhold

Det Europæiske Råds (DER) aftale om EU's flerårige budget for 2021-2027 (MFF) og COVID-19 genopretningspakken (Next Generation EU) resulterede i et forslag til budget for Horisont Europa på 75,9 mia. euro + 5 mia. euro fra genopretningspakken dvs. i alt 80,9 mia. euro (2018-priser). Der er på nuværende tidspunkt lagt op til en fordeling af budgettet for delprogrammer i Horisont Europa, som følger fordelingsnøglen i Kommissionens oprindelige forslag. Fordelingen tager dog højde for den politiske aftales øremærkning af midler til "widening" (øremærkede midler til lande, der ikke har en stærk deltagelse i programmet) og rumområdet. Yderligere forventes det, at der flyttes 200 mio. euro fra Det Europæiske Innovationsråd til mobilitetsprogrammet Marie Skłodowska Curie Aktioner.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Med Horisont Europa forslaget lægges der op til et åbent program med gode muligheder for at samarbejde med lande uden for EU. Finansiering fra programmet gives i udgangspunktet til deltagere fra EU lande, lande med en associeringsaftale og udviklings- og mellemindkomstlande. Øvrige tredjelande kan deltage i konkrete projekter med egenfinansiering og kan endvidere modtage støtte fra programmet i særlige tilfælde, eksempelvis gennem en bilateral aftale mellem landet og EU inden for et særligt fagligt område. I forslaget til Horisont Europa er der som noget nyt lagt op til, at associering til programmet skal bygge på en balance mellem hjemtag og bidrag til budgettet.

For at øge potentialet for synergi er der mulighed for at kombinere finansiering fra Horisont Europa med andre EU-instrumenter, herunder finansiering fra struktur- og investeringsfondene; dog således at dobbeltfinansiering undgås. Den konkrete implementering af programmerne herunder forenkling og ensretning af regelsæt vil spille en væsentlig rolle.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Øget synergi mellem Horisont Europa og de europæiske struktur- og investeringsfonde kan være med til at styrke de nationale og regionale aktørers forsknings- og innovationskapacitet, hvilket er særlig relevant i de mindre udviklede regioner, som også ofte halter bagefter inden for forskning og innovation.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Europa-Kommissionen anfører, at Unionen har behov for at investere i forskning og innovation for at opnå stordriftsfordele samt øget rækkevidde og effekt. EU-finansierede forsknings- og innovationsaktiviteter frembringer som nævnt i forslaget påviselig merværdi sammenlignet med national og regional støtte. Rammeprogrammets aktiviteter skaber en kritisk masse til at imødegå globale udfordringer, styrker Unionens videnskabelige topkvalitet gennem konkurrenceudsatte midler, skaber tværfaglige netværk på tværs af grænser, øger Unionens konkurrenceevne og skaber nye markedsmuligheder. Regeringen er enig i Europa-Kommissionens vurdering af, at forslaget om rammeprogrammet og særprogrammet er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget om Horisont Europa forordningen og særprogrammet har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes at have erhvervsøkonomiske, samfundsøkonomiske og statsfinansielle konsekvenser for Danmark.

Hvad angår de erhvervsøkonomiske konsekvenser vurderer Kommissionen, at forslaget vil bidrage til at fremme en øget konkurrenceevne. Forslaget retter sig bl.a. mod SMV'er og deres bidrag til forskning og innovation. Ligeledes vurderer Kommissionen, baseret på midtvejsevalueringen af Horisont 2020, at rammeprogrammet har gavnlig virkning på vækst, handel og investeringsstrømme samt på kvalitetsjob og international mobilitet for forskere.

Hvad angår de samfundsøkonomiske konsekvenser vurderer Kommissionen, at videreførelsen af rammeprogrammet for forskning og innovation højner kvalitet og effekt af forskning og innovation, støtter tværnational mobilitet og tiltrækker de største talenter. Ligeledes anfører Kommissionen, at programmet kan bidrage til at mobilisere yderligere offentlige og private investeringer i forskning og innovation.

Hvad angår de statsfinansielle konsekvenser foreslår Kommissionen, at finansieringsrammen for gennemførelsen af programmet for perioden 2021-2027 fastlægges til 75,9 mia. + 5 mia. EUR (2018 priser).

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Forudsat en dansk finansieringsandel på ca. 2 pct. skønnes det danske bidrag til Horisont Europa i 2018-priser at udgøre i størrelsesorden 1,6 mia. EUR eller ca. 231 mio. EUR årligt i gennemsnit over perioden, svarende til ca. 1,7 mia. kr. årligt i gennemsnit over perioden.

8. Høring

Samlenotat er sendt i høring i EU-Specialudvalget for Forskning med høringsfrist den 16. september 2020.

Følgende høringssvar blev modtaget:

Fagbevægelsens Hovedorganisation: "FH bifalder regeringens holdning, særligt om at skabe øget sammenhæng til struktur- og investeringsfondene."

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

De øvrige medlemsstater forventes at kunne støtte forslaget.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter en delvis generel indstilling på forordning og særprogram for Horisont Europa.

Regeringen finder, at budgetfordelingen til delprogrammer i Horisont Europa på tilfredsstillende vis balancerer en lang række forskellige hensyn og interesser. For regeringen har det været væsentligt, at programmet fortsat har fokus på den excellencebaserede frie forskning, samt at der er afsat betydelige midler til forskning relateret til klimaudfordringer.

Regeringen bakker stærkt op om, at Horisont Europa er åbent for deltagelse fra tredjelande. Det fremmer kvaliteten af dansk og europæisk forskning at samarbejde med de bedste forsknings- og innovationsaktører i verden. Regeringen er enig i, at det er hensigtsmæssigt at skabe balance mellem hjemtag og bidrag til budget for så vidt angår de associerede lande.

Det er en prioritet for regeringen at skabe øget indholdsmæssig sammenhæng mellem forskning, uddannelse og innovation. Det er i det lys positivt, at der ses på muligheder for øget synergi mellem Horisont Europa og bl.a. Erasmus+, hvor særligt initiativet om nye strategiske netværk af europæiske universiteter spiller en væsentlig rolle. Også sammenhængen til struktur- og investeringsfondene er regeringen meget positiv overfor.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg i forbindelse med forhandlingsoplæg den 23. november 2018. Yderligere har både synergi og internationalt samarbejde været emner for politiske drøftelser på rådsmøderne hhv. 27. september 2019 og 28. februar 2020.